

Tööohutus ja tervishoid on igapäevane asi

Hea sinule
Hea ettevõttele

Hea tava ettevõtetele,
sotsiaalpartneritele
ja organisatsioonidele

Maandame riskid
Kaitseme tervist
Parandame majandustulemusi

Parem töökoht kõigile

Euroopa Tööohutuse
ja Tervishoiu
Agentuur

PAREM TÖÖKESKKOND KÕIGILE

Väikeettevõtte edu tagamine esitab suuri nõudmisi. Ükskõik, kas olete ettevõtte juht, töötaja või mõlemad korraga, võite olla seisukohal, et viimane asi, mille pärast muret tunda, on tööohutus ja tervishoid. Võib-olla arvate, et selle valdkonnaga peavad tegelema ainult suured ettevõtted. Te eksite.

Ohutus ja tervis on igaühe mure. Need on vajalikud nii teile kui teie ettevõttele, kus te töötate.

Paljud Euroopa Liidu väikeettevõtted on juba aru saanud, et tööohutusele ja -tervishoiule keskendumine võimaldab tööandjatel ja töötajatel tagada paremad töötulemused nii oma ettevõttele kui ka klientidele. Tervislik töökeskkond on iga eduka ettevõtte kvaliteedijuhtimise strateegia lahutamatu osa.

Me näitame teile, kuidas rakendada ellu tervisliku töökeskkonna programm!

KOOSTÖÖ PAREMA ETTEVÕTTE NIMEL

« Neile, kes räägivad, et tööohutus on kallis, ütleksin, et selle puudumine maksab palju rohkem. »

*Paul Lampit,
Taylor Woodrow Plc
kindlustusteenuste direktor*

Keskendumine tööohutusele ja tervishoiule aitab vältida tööõnnetuste ja tervisekahjustuste tekkimisega kaasnevaid suuri rahalisi kulusid ning suurendada teie ettevõtte tootlikkust. Töötajad, kes on pühendunud, motiveeritud ja hästi koolitatud ning kellel on tõhusad ja kvaliteetsed töövahendid ja -materjalid, teevad oma tööd korralikumalt, viljakamalt ja tagavad paremad majanduslikud näitajad.

Mõelgem vaid niisugustelegi tulemustele:

- suurem tootlikkus;
- vähem töölt puudumisi;
- väiksem tööjõu voolavus;
- parem kvaliteet.

Koolitatud ja tulemuslike töötajatega ettevõtteid peetakse kvaliteetseteks ettevõteteks ning need on sageli ka väga edukad. Koolitatud töötaja tunnetab, et teda väärtustatakse, ning oma töötajaid austav tööandja teenib ka ise ära töötajate austuse. Töötaja soovib töötada innukamalt, ettevõttel läheb paremini ja tööd tehakse ohutumas keskkonnas. Selle tulemusel tunnevad töötajad end palju turvalisemalt ning neil on ka ametialane kindlustunne.

Või kuidas teile meeldiksid järgmised tulemused:

- kõrgem moraal;
- väiksem emotsionaalne stress;
- suurem töötasu ja paremad töötingimused;
- paremad tulevikuväljavaated?

« Kui lähen ehitusobjektile ja ülemus tuletab mulle meelde, et ma paneksin pähe kiivri, siis näitab ta sellega, et hoolib. »

*Nigel Copthorne,
ehitustöölaine*

TÖÖÕNNETUSI JA VIGASTUSI PEAB IGA HINNA EEST VÄLTIMA

Isegi kui õigusaktides poleks välja toodud põhjused, miks tööohutus ja -tervishoid peaksid olema iga tööandja juhtimisstrateegia lahutamatu osa, on sellele valdkonnale tähelepanu pööramine täiesti loogiline tegevus, kuna tööviljakus, kvaliteet ja tööohutus on omavahel tihedalt seotud.

Iga ettevõtte – olgu see siis suur, keskmine või väike – põhieesmärk peaks olema vigastuste ja haiguste ennetamine. On ütlematagi selge, et tööandjana te ei soovi, et keegi saaks vigastada, kuid tööohutus- ja tervishoiustrateegia elluviimiseks on teinegi mõjuv põhjus: **õnnetused ja haigused maksavad raha!**

Pagaritöökoja tootmisliinil põhjustas probleeme toiming, mis hõlmas tinakaante paigaldamist ja eemaldamist. Töötajad olid sunnitud kaanteni ulatumiseks pidevalt kummarduma ja end pöörama. Kaante pealepanekuks ja eemaldamiseks paigaldati kaks 45 000 eurot maksvat masinat.

Müra ja lihasevigastuste arv vähenes märkimisväärselt, töötajate meeleolu paranes ja tootmisliini kitsaskohad kadusid. Hinnanguliselt õnnestus aastasi püsikulusid kokku hoida 80 000 euro ulatuses.

TEIE ÕIGUS OHUTUSELE JA TERVISELE

Kõigi Euroopa Liidu riikide õigusaktides on sätestatud meetmed töötajate ohutuse ja tervise **kaitsmiseks, et tõsta** tööohutuse ja -turvalisuse taset. Need seadused põhinevad Euroopa Liidu direktiividel, mis kehtestavad tööandjatele ja töötajatele miinimumnõuded eri liiki riskide ennetamiseks ja reguleerivad tegevusi ja valdkondi, kus need riskid esinevad. Sellised seadused on koostatud eesmärgiga kaitsta töötajaid tööõnnetuste ja kutsehaiguste eest ning aidata vältida tööalaseid ohte.

Iga Euroopa Liidu tööandja vastutab oma ettevõtte tööohutuse ja töötervishoiu ning vajalike meetmete (nt piisavate ressursside kättesaadavuse tagamise, riskihindamise, teavitustöö, koolituse ja nõustamise) rakendamise eest.

Pagaritöökoja segamistsehhis pidid operaatorid iga tunni aja tagant avama ja kogujasse kallutama kuni nelikümmend 25-kilost kotti. Alusel seisva kotivirna vähenedes oli vaja üha enam kummarduda ja tõsta ning selle tagajärjeks olid seljavigastused.

Pärast kottide vaakumtõsteseadme paigaldamist polnud vaja seda tööd enam käsitsi teha ning see tõi kaasa tootlikkuse kasvu, töötajate meeleolu paranemise ning nikastuste ja venituste vähenemise.

Seadusega on tagatud iga Euroopa Liidu töötaja õigused (sõltumata sellest, kas ta on põhikohaga töötaja, FIE või lihtsalt töövõtja) töötada ettevõttes, kus ohutus- ja terviseriskid on piisava kontrolli all, liituda ametiühinguga ning muidugi hoolitseda tööohutuse ja -tervishoiu eest **koostöös** oma tööandjaga.

Juhime teie tähelepanu järgmistele tõsiasjadele.

Lisaks vigastatud või haigele töötajale kaotavad palju kasulikku tööaega ka teised töötajad.

- Kui mõni tootmisprotsess on seiskunud, läheb kaotsi palju tootmisaega ning tootmise taaskäivitamine võib olla aeganõudev.
- Kui mõni seade või hoone on saanud kahjustada, võivad lisanduda remondikulud.
- Peate võib-olla palkama kellegi vigastatud töötaja asemele ning uue inimese koolitamine võtab aega.
- Teil tuleb tasuda vigastatud töötaja palgakulud ning hüvitised.
- Õnnetused ja haigused võivad kahandada teiste töötajate tööindu ja vähendada tööviljakust.
- Peate kulutama palju aega õnnetusega seotud dokumentide täitmisele.

ALUSTAMINE

Et teie ettevõttes saaks kasutusele võtta õiged tööohutus- ja -tervishoiuprobleemide leevendamise meetmed, peate ette valmistama vajalikud ressursid ja oskused. Alustuseks tehke kindlaks enda kui tööandja juriidilised kohustused. Kui teie ettevõttes töötab rohkem kui üks inimene, võiksite määrata ühe või mõned inimesed vastutavaks tööohutuse ja -tervishoiu eest, tagades samas, et neil oleks selle ülesande täitmiseks piisavalt aega ja vajalikud ressursid, koolitus ja volitused. Alternatiivina võite tellida vastava erialase teenuse või nõustaja väljastpoolt oma ettevõtet.

Tugiteenuste iseloom sõltub teie ettevõtte tegevusalast, riskide olemusest, ettevõtte suurusest ja riiklikest määrustest. Kuid olgu teie ettevõtte tegevusala milline tahes, parim lahendus on alustada oma töötajatest. Nemad tunnevad tegelikke töötingimusi kõige paremini ning on tänu sellele asendamatud riskide hindamisel, milleks võivad olla valed

või ebapiisavad ohutuse tagamise abinõud ja vahendid, puudulik ventilatsioon, igapäevatoöst tingitud vaevused, millest pole räägitud, ning võib-olla isegi harjumuspärased töömeetodid, mille ohtlikkusest teil aimugi polnud! Töötajad on teie ettevõtte põhijõud: nemad teavad, mis võib minna valesti, seetõttu on nad sageli usaldusväärsemad inimesed soovitama, mida oleks vaja ära teha.

Samas ei saa mööda vaadata ka muudest logistiliste protsesside aspektidest, kus võiks samuti arvestada ohutuse ja tervisega:

- lepinguosaliste valikuprotsess;
- seadmete, toodete jne ostu poliitika;
- tööohutuskoolituse kaasamine üldisse koolitussüsteemi;
- järelevalvatajad ja töödejuhatajad peaksid kaasama riskiennetuse kõigisse oma töömeetoditesse.

JUHINDUGE ENNETUSHIERARHIAT HÕLMAVATEST RISKIHINDAMISPÕHIMÕTETEST

- Vältige riske.
- Hinnake riskid, mida pole võimalik vältida.
- Kõrvaldage risk vahetult selle esmase allika juures: näiteks kui mõni masin tekitab liigset müra, tegelge kõigepealt masina endaga, enne kui hakkate ruumi, milles see asub, helikindlaks muutma.
- Kohandage töö konkreetsetele inimestele: näiteks kasutades reguleeritava kõrgusega tööpindu, valides sobivad töömeetodid, vältides monotoonset tööd ja muutumatu rütmiga tööd.
- Pidage sammu tehnilise progressi ja muude muutustega: näiteks uuemad ketassaed on ohutumad kui vanemad mudelid.
- Asendage ohtlikud ohutute või vähem ohtlikega: näiteks kasutades värve, mis ei sisalda kahjulikke lahusteid.
- Töötage välja järjekindel üldine ennetuspoliitika, mis hõlmaks tootmist, töökorraldust, töötingimusi, töötajate ja juhtkonna vahelist dialoogi ning töökeskkonnaga seotud tegurite mõju.
- Eelisjärjekorras peaks ellu rakendama kollektiivsed kaitsemeetmed, ning isikukaitsemeetmed alles siis, kui antud olukorras pole muud valikut: näiteks selle asemel, et jagada kõrvaklappe, vahetage välja mürarikkad seadmed või paigaldage tõhus kaitsereeving, selle asemel et varustada töötajad kukkumisvastaste rihmadega.
- Andke töötajatele asjakohased juhised.
- Kontrollige, kas vajalikke meetmeid ka tegelikult rakendatakse ning kas need on efektiivsed.
- Korraldage riskihindamisi regulaarselt ning iga kord, kui viite sisse mõne muutuse.
- Püüdke kindlustada kaitstuse astme järkjärguline tõus.
- Praktilist teavet riskihindamise teostamise kohta leiate ka veebilehelt „Tervisliku töökeskkonna programmi“ (Healthy Workplace Initiative) aadressil <http://hwi.osha.europa.eu>

TÖÖTAJA TÄHTSUSTAMINE

Ettevõtte kalleim vara on töötajad, kes teevad oma tööd korralikult, hoolsalt, tõhusalt ja tulemuslikult. Töötajaid ja töövõtjaid tehtavast tööst teavitamisel ei peeta sageli vajalikuks rääkida ka tööga seotud riskidest ja ohtudest ega töötajaid nende ohtude eest kaitsta. Siiski lasub tööandjal tähtis kohustus – tööandja peab tagama, et tema ettevõtte töötajad oleksid oma tööülesannete täitmiseks vastavalt koolitatud ning tööga seotud ohtude eest kaitstud.

Tööandja peab teavitama töötajaid tööohutuse ja -tervishoiuga seotud riskidest, võtma kasutusele ennetavad meetmed nende riskide vähendamiseks ning tagama tõsise või ähvardava ohu korral esmaabi kättesaadavuse ja vajalikud evakatsioonivõimalused.

Koolituse läbiviimisel peaks arvestama alljärgnevat.

- Mõningaid ülesandeid või juurdepääsu kohtadesse, mis on väga ohtlikud, tohib anda ainult sellistele töötajatele, kellel on vastavad kogemused/väljaõpe ning kes on saanud juhised ohutuks tegutsemiseks. Tavalisemad näited on elektritööd ja seadmete hooldustööd.
- Teave, juhendamine ja koolitus peab olema asjakohane ja arusaadav. Arvesse tuleb võtta ka nende töötajate vajadusi, kes oma puuete tõttu võiksid vajada tavapärasest erinevas vormis edastatud teavet.

Koolitus on lisaks ohutult tehtava töö ja seadustele vastavuse tagamisele oluline ka muul põhjusel. See aitab kaasa edukale äritegevusele. Tõhus teabevahetus ja töötajate koolitamine on edukate ettevõtete kvaliteedijuhtimissüsteemide põhikomponendid. Koolitatud töötajad teevad oma tööd tulemuslikumalt ning tunnevad, et tööandjad hindavad ja austavad neid rohkem. Koolitus tuleb läbida vahetult pärast tööle asumist, teisele töökohale üleminekul või kui töösse viiakse sisse muudatusi või kui ettevõttes juurutatakse uus tehnoloogia, ning seda tuleb vajadusel perioodiliselt korrata. Teavitus- ja koolitustegevuses tuleb lähtuda riskihindamiste tulemustest.

Tööandja peaks arvestama ka seda, et **mõne töötaja puhul on õnnetuste risk suurem kui teiste puhul ning lähtuma sellest abinõude kavandamisest.**

Need töötajad võivad olla näiteks võõrtöölised, kes ei räägi kohalikke keelt ega oska lugeda ohutusjuhiseid, või ajutised töötajad, kellel pole asendustöö tegemiseks piisavalt oskusi. Samuti noored ja äsjavärvatud töötajad, kes kogemuste puudumise tõttu võivad sattuda ohtu, mis pole silmaga nähtav ega ennustatav ning vajavad seetõttu järelevalvet. Need töötajad kujutavad endast tunduvalt suuremat võimalike õnnetusohvrite riskirühma kui vanemad ja kogenumad töötajad. Teisalt ei pruugi teatud ikka jõudnud inimesed suuta enam hakkama saada tööle iseloomuliku füüsilise koormusega. Et kõik saaksid teha oma tööd turvaliselt, tuleks töötajate kaitsmiseks võtta kasutusele tööohutus- ja töötervishoiu meetmed, mitte praakida töötajaid välja – see oleks juba diskrimineerimine.

Hooliv tööandja on tark tööandja. **Tagage tõhus tervisejärelvalvet, võttes arvesse töökohustuste täitmisel tekkida võivaid riske.** Tervisejärelvalvet võib teostada nii, et töötajad annavad regulaarselt ülevaate oma tervislikust seisundist ja enesetundest või käivad kvalifitseeritud asjatundja juures tervist kontrollimas või lasevad oma tervist aeg-ajalt põhjalikumalt uurida.

Telefonikeskjaama seadmeid monteerivatel operaatoritel, kes kasutasid oma töös fikseeritud kõrgusega laudade monteerimisel elektrilisi keevituspöleteid, täheldati seitsme aasta jooksul kõrget haiguspäevade määra ja suurt tööjõu voolavust. Monteerimisraami ümberehitamine muutis selle paremini juurdepääsetavaks ja pakkus tööasendis enam tuge. Tööjõu voolavus vähenes 75% ja haiguspäevade arv üle 92%. Ettevõtte hinnangul kaalus tänu muudatustele kokku hoitud rahasumma tehtud kulutused kümnekordselt üles.

Töötajatel ja nende esindajatel on õigus tööohutus- ja töötervishoiutegevuses aktiivselt osaleda. Parimate riskienetusmeetodite kindlakstegemiseks läbiviidud uuringud näitavad, et üks peamisi edutegureid on tõhus **konsulteerimine** töötajatega ja nende **osalus** ning nende teadmiste ja kogemuste ärakasutamine. Seega on see ühelt poolt igati mõistlik ja teisalt ka nõutav.

Tööandja peab tööohutuse ja töötervishoiu osas:

- konsulteerima töötajate ja/või nende esindajatega, et tagada nende osalus;
- edastama neile riskihindamiste tulemused;
- kaasama nad ennetusmeetmete kehtestamisse;
- austama nende õigust paluda tööandjal rakendada asjakohaseid meetmeid ja esitada ettepanekuid;
- võimaldama juurdepääsu riskide hindamiseks vajalikule teabele ja tööõnnetuste aruannetele ning andma neile tööst vaba aega, ilma et nende töötasu sellest väheneks, ja vajalikud vahendid, et nad saaksid oma ülesande täita.

Näiteks peaks tööandja konsulteerima töötajatega ennetusmeetmete, ohuolukorras käitumise eeskirjade ning tööohutus- ja töötervishoiualase koolituse osas. Kõik vastavad üksikasjad on sätestatud siseriiklikes õigusaktides, millega võidakse, olenevalt ettevõttes töötavate inimeste arvust, ette näha ka ohutuskomisjoni moodustamise nõue.

KONTROLLIGE OMA TEADLIKKUST

Töötaja kontroll-loend

- Kas teie tööandja on hiljuti või üldse viinud läbi riskihindamist?
- Kas olete saanud piisavalt teavet ja koolitust selleks, et mõista oma tööga seotud ohutegureid ning nende tekkevõimalusi?
- Kas sellest piisab, et teada, mida tuleb teha enda ja teiste kaitsmiseks ja õnnetuste ennetamiseks?
- Kas oskate märgata, kui midagi on valesti, ning teate, kelle poole probleemi korral pöörduda?
- Kas tunnete uusimaid esmaabivõtteid ja päästeprotseduure?
- Kas teie tööandja pakub teile tervisekontrolli teenuseid, millele teil õigus on?

Tööandja kontroll-loend

- Kas iga ametikoha kohta on kohapeal olemas kirjalik teave ja selged tööjuhised?
- Kas seadmetootjate käsiraamatute ohutusteave on lihtsate igapäevaseks kasutatavate juhistena tehtud kättesaadavaks kõigile töötajatele?
- Kas olete viinud läbi riskihindamise ja töötajaid selle tulemustest teavitatud?
- Kas töötajatel päritakse regulaarselt aru võimalike ohutus- ja terviseprobleemide kohta?
- Kas töötajad on teadlikud töökohal pakutavast ohutusalasest teabest, juhistest ja koolitusest (sh ettevaatusabinõudest, mis tuleb enda ja oma kaastöötajate kaitsmiseks kasutusele võtta)?
- Kas kõik töötajad teavad:
  - kuidas rakendada täielikult ja otstarbekalt pakutavaid kontrollimeetmeid?
  - kelle poole tuleks pöörduda kontrollimeetmete probleemide ja puudujääkide korral?
  - mida teha õnnetuse, vahejuhtumi või hädaolukorra puhul?

Telefonikeskjaama seadmeid monteerivatel operaatoritel, kes kasutasid oma töös fikseeritud kõrgusega laudade monteerimisel elektrilisi keevituspöleteid, täheldati seitsme aasta jooksul kõrget haiguspäevade määra ja suurt tööjõu voolavust.

Monteerimisraami ümberehitamine muutis selle paremini juurdepääsetavaks ja pakkus tööasendis enam tuge. Tööjõu voolavus vähenes 75% ja haiguspäevade arv üle 92%. Ettevõtte hinnangul kaalus tänu muudatustele kokku hoitud rahasumma tehtud kulutused kümnekordselt üles.

Sekretär oli töölaua ja -tooli vales asendist põhjustatud kaela ja parema randme valude tõttu kolm kuud töölt eemal.

Pärast tema tööasendi jälgimist paigutati tema töökoht ümber (ümberkorraldused läksid maksma 600 eurot). Uus paigutus vähendas venitamise ja painutamise vajadust. Töötajal pole rohkem kaela ega kätega probleeme olnud ning ta pole seetõttu ka rohkem töölt puudunud. Kulude kokkuvõttes hõlmas selle juhtumi puhul ajutise tööjõu palkamise kulusid ning sellega seotud tööviljakuse vähenemise ennetamist.

TÄIENDAVAD PRAKTILISI NÄPUNÄITEID

1 Pidage vahejuhtumite ja õnnetuste registrit.

- Kui midagi läheb valesti, analüüsige töötajatega võimaliku ohtliku olukorra tekkimise tagamaid.
- Koostage vastavalt kehtivatele seadustele ja tavadele vastutavatele organisatsioonidele esitamiseks mõeldud **tööõnnetuste aruanded**.
- Võite palgata välisnõustaja, kes juhiks õnnetuste uurimist. Peaksite aru saama, miks õnnetus või ohtlik olukord tekkis ning mida tuleks teha selleks, et see ei korduks.

2 Pöörake enam tähelepanu probleemsetele valdkondadele.

- Õnnetuste sagedus ja raskusaste: tööd, kus tuleb sageli ette õnnetusi, või sellised tööd, kus õnnetusi juhtub harva, kuid tagajärjeks on pöördumatud vigastused.
- Raskete vigastuste või haiguste tekke võimalus: valdkonnad, kus õnnetuse, ohtlike tingimuste või ohtlike ainetega kokkupuute tagajärjed on eeldatavasti rasked.
- Ümberkorraldatud töökohad: töömeetodite muutmisel võivad tekkida uued ohud.
- Harva tehtavad tööd: suurem risk on tööde puhul, mille tegemisel puudub vilumus.

3 Muutke tööohutus ja -tervishoid ettevõtte töötava osaks.

- Jälgige ja kontrollige regulaarselt tööohutust ja -tervishoidu: meetoditena on sobivad arutelud, uuringud, inspekteerimised, õnnetuste aruannete analüüsid, töötajaküsitlused.
- Kontrollige toksiliste materjalide, keeruliste masinate ja seadmete kasutamist, samuti ehitus- ja ümbermonteerimistööd, kus võiks tekkida probleeme.
- Analüüsige kõikvõimalikke olulisi andmeid: ohutuskaarte, õnnetuste ja haiguste aruandeid, kiiritusjärelvalve aruandeid ning juhtkonnale vigastuste, haiguste ja kaebuste kohta esitatud avaldusi.
- Kontrollige regulaarselt kõiki objekte, mitte ainult neid, kus riskitase on kõrge!

4 Kindlustage töötajate kaasamine.

Põhivastutus tööohutuse ja -tervishoiu tagamisel lasub tööandjana teil, kuid ka töötajatel on siin tähtisosa. Nad peavad järgima teie juhiseid ning lähtuma teie pakutud koolitusel õpitust ning hoolitsema omaenda ja oma kaastöötajate tervishoiu ja tööohutuse eest.

Töötajad peavad:

- kasutama nende käsutusse antud masinaid, seadmeid, tööriistu, varustust ja aineid õigesti;
- kasutama neile antud isikukaitsevahendeid, pannes need pärast kasutamist tagasi ettenähtud hoiukohta;
- mitte eemaldama seadmetele ja masinatele kinnitatud kaitseadiseid ning kasutama neid seadiseid õigesti;
- teavitama teid või vastutavaid isikuid viivitamatult ohtlikest olukordadest ja ohutuse tagamiseks rakendatud meetmete puudujääkidest;
- tegema teiega koostööd kõigis tööohutuse ja tervishoiuga seotud küsimustes, tagamaks, et töökeskkond ja -tingimused oleks turvalised ega kujutaks ohtu töötajate tervisele.

On palju võimalusi töötajate motiveerimiseks, et nad hakkaksid tööohutuse tagamist loomulikuks pidama ning teeks ka teile selle protsessi lihtsamaks:

- Kaasake tööohutus oma ettevõtte kultuuri ja traditsioonidesse.
- Töötage välja selged ohutusstandardid ja -meetmed.
- Julgustage töötajaid andma märku võimalikest täiustamist vajavatest valdkondadest (motiveerige: korraldage ajurünnakuid, võistlusi?)
- Tasustage probleemile tähelepanu juhtinud töötajat, mitte ärge karistage teda.
- Reageerige kiiresti kaebustele ja ettepanekutele, hoidke töötajaid toimuvaga kursis.
- Soodustage teadlikkuse kujunemist:
  - pange töökohale välja ohutuslaseid plakatid ja brošüürid;
  - teavitage töötajaid nende õigustest ja kohustustest;
  - kutsuge külalisesinejaid;
  - viige läbi tööohutuslaseid koolitusprogramme;
  - tooge oma piirkonna ja tööstusharu töökeskkonnaga seotud probleemid avalikkuse ette.

RISIKIHINDAMINE – ENNETUSTÖÖ TÄHTIS OSA

Mis on riskihindamine?

Riskihindamine on töökohas töötajate turvalisust ja tervist ohustavate tegurite hindamise protsess.

Mis on riskihindamise eesmärk?

Paljud tööohutuse ja -tervishoiuga seotud Euroopa Liidu direktiivid nõuavad riskihindamise teostamist, kuid ka seadusliku kohustuseta on kasulik seda teha, kuna nii saab kasutusele võtta tõhusad abinõud töötajate elu ja tervise kaitsmiseks. Õnnetuste ärahoidmise protsess saab alguse võimalike riskide vähendamise ja võimalusel täielikust kõrvaldamisest. Sellele järgneb kollektiivsete ennetusmeetmete rakendamine ja lõpuks vajalike isikukaitsevahendite kasutuselevõtt. Pärast ohuallikate tuvastamist ja riskide hindamist peaks tööandja või töödejuhataja oskama:

- otsustada, millised kaitsemeetmed tuleks kasutusele võtta, arvestades vastavaid õigusnõudeid;
- kontrollida, kas rakendatud meetmed on piisavad;
- vajadusel võtta kasutusele täiendavad meetmed;
- näidata (töötajatele või reguleerivatele asutustele), et töötajate ohutuse ja tervise huvides on vastu võetud teadlikud otsused;
- hinnata, kas tööohutuslase olukord on paranenud.

Riskihindamine

Riskihindamine peaks välja selgitama ohutegurid, riskid ja võimaliku kahju. Näiteks suurel keemiatehasele on vaja keerukat tehnilist hindamissüsteemi, väiksema riskiga valdkonnas tegutsevale väikeettevõttele piisab lihtsamast süsteemist.

Riskihindamine peaks:

- tuvastama ohutegurid;
- tuvastama töötajad, keda need ohud ähvardavad;
- hindama seotud riske;
- analüüsima, kas neid riske saab kõrvaldada ja kui mitte, siis
- otsustama, millised täiendavad meetmed on vaja riskide vältimiseks või vähendamiseks kasutusele võtta.

RISIKIHINDAMISE ETAPID

1. Otsige ohutegureid.

Mõelge tehtavale tööle ning kasutatavatele ja toodetavatele materjalidele, seadmetele ja kemikaalidele. Kus võiks peituda ohuallikad? Näiteks:

- raskete esemete tõstmine, mis võib põhjustada seljavigastusi;
- töötamine mürrarikkas keskkonnas, mis võib põhjustada kurdustumist;
- töötamine pingelises õhkkonnas koos riiaka ülemusega, mis võib kaasa tuua tööga seotud stressi;
- töötamine ohtliku masinaga, omamata vastavat väljaõpet.

Paluge töötajatel anda teada kõigist tööohutusega seotud probleemidest, millega nad oma tööd tehes kokku puutuvad.

2. Selgitage välja võimalikud kannatajad ning õnnetusohhtlikud olukorrad.

Võtke arvesse kõiki, kes võivad viga saada. Nende inimeste ring võib hõlmata lisaks töötajatele ka töövõtjaid, FIE-sid ja kõrvalisi isikuid.

3. Hinnake riske ja otsustage, mida teha.

Kas kellelgi on oht vigastada saada? Kui see oht on olemas, siis kaaluge:

- Kas ohuteguri saab täielikult kõrvaldada?
- Kas seda riski saab kontrollida?
- Kas töötajate kaitsmiseks saab rakendada kaitsemeetmeid?
- Kas töötajate kaitsmiseks riskide eest, mida ei saa kollektiivsete kaitsemeetmete abil vajalikul määral kontrollida, on vaja kasutusele võtta mingeid isikukaitsevahendeid?

4. Tegutsege.

Pärast riskihindamise teostamist pange tähtsuse järjekorras kirja vajalikud ennetavad meetmed, seejärel asuge tegutsema, kaasates sellesse protsessi ka töötajad ja nende esindajad. Tööohutuse suurendamise meetmete rakendamine peaks olema osa igapäevasest tööst. Vestelge töötajate ja nende esindajatega. Kaasake nad riskihindamise protsessi ja rääkige neile, mida kavatsete riskide vähendamiseks ette võtta.

5. Vaadake tulemused üle.

Jälgige töömeetodeid, seadmete vahetamist ja kemikaalide täpseid omadusi. Kui tehakse mõni suurem muudatus, tagage, et see ei tooks kaasa uusi ohutegureid, mida oleks vaja kontrollida.

RISIKIHINDAMISE ETAPID

- Ohutegurite tuvastamine – mis võiks minna valesti?
- Otsustamine, kes võiks saada viga ja kui tõsiselt, sealhulgas tuleks arvestada nii töötajaid, töövõtjaid kui ka kõrvalisi isikuid.
- Määratlemine, kui suur on õnnetuse tekkimise tõenäosus.
- Otsustamine, kuidas saaks neid riske kõrvaldada või vähendada – kas oleks vaja täiustada rajatisi, töömeetodeid, töövahendeid või koolitust?
- Tegutsemisprioriteetide seadmine vastavalt riski suurusele, kui suurt hulka inimesi see mõjutab jne.
- Kontrollimeetmete rakendamine.
- Kontrollimeetmete järelevalve.
- Töötajate nõustamine ja riskihindamise tulemuste kohta teabe jagamine.

Tegutsemine vastavalt riski tasemele

- Kui teie leitud riskid on tühised, siis sellega teie hindamine piirdub.
- Kui teie leitud riskid on teatud ulatuses kontrolli all, siis võimalusel täiustage olemasolevaid kaitsemeetmeid. Kui hindamine on lõpule viidud, veenduge, et ka ennetusstrateegia on paigas.
- Kui riskid on kontrolli all, kuid kontrollisüsteem võib toimida ebaadekvaatselt, määratlege vajalikud tegevused kaitseüsteemide täiustamiseks ja päästeprotseduurid õnnetuse toimumise puhuks.
- Kui tuvastate võimalikud riskid, kuid pole tõendeid, et need võiksid kaasa tuua haigusi või vigastusi, siis võrrelge kasutusel olevaid meetmeid hea tava standarditega ning määratlege, kuidas oleks vaja meetmeid täiustada.
- Kui riskid tunduvad olevat piisava kontrolli all, kuid see ei pruugi nii olla tänu olemasolevatele kontrollimeetmetele, siis võtke sellised meetmed võimalike riskide vähendamiseks kasutusele.
- Kui riskid on suured ega ole kontrolli all, siis asuge kohe riskide vähendamise nimel tegutsema, peatades vajadusel kogu tööprotsessi.
- Kui mingeid riske ei tuvastata, hoidke olukorral silm peal ja rakendage oma ettevõttes häid tööohutus- ja -tervishoiutavasid.

Viskitechase operaatorid, kes pidid teatud viskimagi villimisel panema pudelite ümber traatvõrke, leidsid, et tööliigutuste sooritamise nurk kutsus esile ülekoormusvigastusi ja ülajäsemete vigastuste tekkimise ohu.

Võrgu paigaldamisega seotud traatide keerutamiseks paigaldati kuus uut masinat (kogumaksumusega 40 000 eurot). Tootlikkus kasvas, kuna operaatorid rakendati tööle muudel tootmisetappidel, traatvõrgujääkide hulk vähenes 20% võrra ja müratase langes 90 detsibelliit 80 detsibelliile. Hinnanguline tõhususe kasv oli 60 000 eurot aastas.

TERVISLIKU TÖÖKESKKONNA PROGRAMMI TUTVUSTUS

Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuuri tervisliku töökeskkonna programm pakub tööandjatele ning töötajatele hõlpsat juurdepääsu usaldusväärsele tööohutus- ja tervishoiuteabele ning vahendeid ohutu, tervisliku ja viljaka töökoha kujundamiseks.

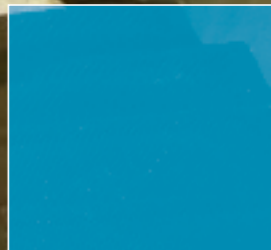
Külastage meid juba täna aadressil:

<http://hwi.osha.europa.eu>

- **Olulised lingid kohalike kutseühingute, tööandjate, teenusepakkujate** kodulehtedele, kust leiate tööohutuse ja -tervishoiu kohta uusimat teavet.
- Teave tööohutus- ja töötervishoiualaste riiklike määruste kohta.
- **Teiste väikeettevõtete kogemused** – sarnaste probleemide lahendamine lihtsate ja tõhusate abinõudega.
- **Otsejuurdepääs EL-i õigusaktide, algatuste ja finantseerimisega** seotud teabele.
- **Praktilised riskihindamise vahendid.**

© European Communities

Kust saada täiendavat teavet?

Sotsiaalministeerium

Tööelu arengu osakond, Gonsiori 29, 15027 Tallinn, EESTI, Telefon: + 372 626 9200; +372 6269190
Faks: +372 699 2209, e-post: ivar.raik@sm.ee, <http://www.sm.ee>

Tööinspektsioon

Gonsiori 29, 10147 Tallinn, EESTI, Telefon: +372 626 9400, Faks: +372 626 9404, e-post: ti@ti.ee, <http://www.ti.ee>

Tervishoiuamet

Töötervishoiu osakond, Gonsiori 29, 15157 Tallinn, EESTI, Telefon: +372 650 9866, Faks: +372 650 9844
e-post: info@tervishoiuamet.ee, <http://www.tervishoiuamet.ee>

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda

Euroinfo keskus, Toom-Kooli 17, 10130 Tallinn, EESTI, e-post: euroinfo@koda.ee, <http://www.koda.ee>

<http://hwi.osha.europa.eu>

ÜHESKOOS
AASTAST 1957